

Posudek vedoucího bakalářské práce Barbory Poštové
Chyba a její využití ve výuce češtiny neslyšících

Barbora Poštová se ve své bakalářské práci zaměřila na problematiku práce s chybou ve výuce cizího jazyka. Touto problematikou se ve vztahu k neslyšícím doposud nikdo nezabýval. Jedná se o téma, které je pro výuku cizích jazyků (a nejen jich) klíčové. Chyba je běžným, přirozeným projevem v procesu učení, je užitečnou součástí řešení problémů a zároveň může být zdrojem nových poznatků.

Práce je dobře koncipována a přehledně členěna. V úvodní kapitole diplomantka formuluje cíle práce – vymezení chyby a jejích typů, přehled nejčastějších kategorií chyb českých neslyšících v psané češtině, popis práce s chybou z pohledu učitele a teoretické informace získané z odborné literatury ověřuje při dotazníkovém šetření mezi učiteli na školách pro neslyšící, jehož cílem bylo zjistit, jakým způsobem učitelé chybu vnímají a jak s chybami svých žáků pracují. Ve 2. kapitole se stručně věnuje přehledu odborné literatury o českém jazyce pro neslyšící. V souvislosti s touto kapitolou bych se chtěla položit doplňující otázku - reflektují nové výukové materiály nějakým způsobem chyby (nejen obvyklé) českých neslyšících v psané češtině a pokud ano, jak?

Teoretická východiska práce představují kapitoly 3. a 4. Autorka v nich prokazuje, že shromáždila dostupné české materiály týkající se dané problematiky, umí s nimi pracovat a na jejich základě sestavit odborný text se všemi jeho náležitostmi. Ve zmíněných kapitolách se zaměřuje na vymezení chyby, typy chyb a typické chyby českých neslyšících a podrobně pak na práci s chybou – jednotlivé fáze práce s chybou, příčiny chyb a možnosti korekce chyb. Na s. 15 diplomantka uvádí, že malé chyby typu záměna kvantitativní ve slově (např. přidání či ubrání čárky nad písmenem) lze přeskakovat – platí toto i v případě, kdy čárka mění zcela význam slova, např. parky vs. párky?

Praktickou část práce představuje 5. kapitola věnovaná dotazníkovému šetření mezi učiteli neslyšících žáků a studentů. Diplomantka jasně definuje cíl a postup tohoto šetření a zmiňuje i jeho problematické aspekty. Uvádí získané odpovědi, konfrontuje je se získanými poznatky z odborné literatury a snaží se i o shrnutí odpovědí. K této kapitole bych se ráda zeptala: diplomantka byla sama přítomna ve výuce češtiny neslyšících – proč neuvádí práci s chybou i z této praxe? V kapitole 5.1 také uvádí, že dotazovaným nabídla případnou spolupráci při problémech s řešením dotazníku. Využil tuto možnost někdo, a pokud ano, jak spolupráce probíhala? Lze výsledky dotazníkového šetření účelně zobecnit vzhledem k postupům používaným při práci s chybou u učitelů, a to jak dle stupně školy, tak i vzhledem k použité komunikační metodě? Z jakého důvodu diplomantka upustila od analýzy psaných textů žáků při práci s chybou, která je uvedena v zadání práce?

Práci uzavírá 6. kapitola věnovaná postupu práce s chybou, který je sestaven na základě informací získaných z odborné literatury a z dotazníkového šetření a která může být podnětná pro budoucí učitele neslyšících žáků a studentů.

Kapitolám 5.3 Jak učitelé s chybou pracují a 6 Základní doporučení pro učitele českého jazyka na školách pro sluchově postižené by pro lepší představu o popisovaném postupu prospěly ukázky z autentických odpovědí získaných z dotazníků. Bodem k diskusi zůstává způsob opravy – z podtržení není jasné, co si má žák opravit, nebyla-li by uvedena správná odpověď – a vysvětlení uvedené chyby – jeho rozsah a způsob jistě závisí na zvoleném komunikačním prostředku, proto je vysvětlení v uvedeném příkladu problematické,

neboť není jasné, zda je v psané češtině, nebo v českém znakovém jazyce. V uvedeném příkladu je také ilustrován pouze způsob, kdy učitel opravuje chybu sám. Vhodné by bylo i uvedení příkladu, kdy si má chybu opravit žák sám.

Práce přináší velmi dobrý vhled do problematiky práce s chybou obecně. Tento základní pohled je jistě prospěšný pro pedagogy ve školách, kde jsou vzdělávání neslyšící. Diplomantka v práci přesvědčivě, na základě dobře dokumentovaných a doložených poznatků, argumentuje, že pro zajištění lepších výsledků je vhodné aplikovat různé postupy pro práci s chybou a využít je vždy ve prospěch žáka. V konečném důsledku tím dochází ke zlepšení nejen jazykové úrovně, ale i komplexního rozvoje osobnosti. Postupy diplomantka přehledně shrnuje a prokazuje jejich úspěšnost v dotazníkovém šetření na výpovědích jednotlivých učitelů. I tyto jednotlivé poznatky, a tím spíše jejich začlenění do širšího kontextu, jsou samy o sobě inspirativní a hodnotné.

Formálně je práce dobře zpracovaná. Výklad je srozumitelný. Diplomantka důsledně uvádí prameny, ze kterých čerpá. Lze v nich však najít drobné nedostatky – např. v textu je uvedena Čížková (2009) (s. 6), v seznamu literatury Čížkovská (2009), v poznámce pod čarou č. 5 na s. 8 je uveden Chuděra (2006), jinde a v seznamu literatury Choděra (2006). V seznamu literatury se objevují tituly, které však v práci použité nejsou – Gavora (2000), Kyriacou (1996). Ojedinele se objevují chyby v interpunkci (např. s. 9, 10) a překlepy (např. s. 6, 25).

Tyto připomínky však významně nesnižují hodnotu posuzované práce. Práci a získané dotazníky jistě bude možné využít k dalším, hlubším výzkumům v této problematice.

Závěrem: Bakalářská práce Barbory Poštové *Chyba a její využití ve výuce češtiny neslyšících* splňuje požadavky kladené na bakalářské práce v oboru čeština v komunikaci neslyšících a může být podkladem k obhajobě.

16. 6. 2011

Mgr. Barbora Kosinová

Návrh hodnocení: velmi dobře